№ 30

წ. II

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება ქართ. დრამატ. საზოგ. კანტორაში და „სორაპან“ სტამბაში. მისამართი: Тифлисъ, ред. „Театрида Цховреба“ Іос. Имедашвили

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთ. 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 30 კვირა 28 ენკენისთვე 1914 წ.

28 ენკენისთვე

დაინთქა კერა ხელოვნებისა

დაიწვა ქართული თეატრი, ცეცხლმა შთანთქა მთელი დარბაზი, დეკორაციები, ქართულ დრამატიულ საზოგადოების წიგნთსაცავი (ხელთნაწერები), არქივი და სხვა ქონება... ცეცხლმა ეს არ იკმარა და შთანთქა ქ. შ. წ. გ. ს. წიგნთა საწყობი, არა ნაკლები ზარალი მიაყენა „ახალ კლუბს“ და სხვა საზოგადო თუ კერძო დაწესებულებათ. ამავე უბედურმა შემთხვევამ იმსხვერპლა ჩვენი— „თეატრი და ცხოვრების“—სარედაქციო მასალები, გამოცემანი და კლიშეები. ჯერ არაა გამორკვეული გადარჩა რამე თუ არა...

ეს მოხდა ხუთშაბათს, 25 ენკენ., ნაშუადღევის 4 ს. და რაღაც სამი-ოთხი საათის განმავლობაში ყოველივე განადგურდა.

რაც ცეცხლმა დააკლო, ფეხქვეშ გაითელა, წყალმა წალეკა, ჰაერში გაიფანტა...

ქართულ დრამატიულ დასს დაეხშო კერა, მოეშალა ფუძე...

ქართველმა ხალხმა დაჰკარგა ის ერთადერთი დაწესებულება, სადაც სულს ითქვამდა, მთელი არსებით სამშობლოში ჰგრძნობდა თავს, მთელს ერს უკავშირდებოდა...

მაგრამ სასოს ნუ წარვიკვეთავთ..

ქართველ ერს ბევრ გზის მოვლენია უზომო უბედურება, მაგრამ მრავალ ჭირნახული, ცეცხლ-გამოვლილი, გაკაჟებულა და მხნედ შესდგომია სამომავლო მუშაკობას, რადგან სცოდნია-რომ „ჭირსა შიგან გამაგრება ისე უნდა ვით ქვითკირსა!“

სათეატრო შენობის დანთქმამ ბევრით აზარალა დრამ საზოგ. გამგეობა, მაგრამ ამან არ უნდა შეაკრთოს იგი, საქმე არ შეაფერხოს.

გამგეობამ შესაფერი ადგილი უნდა მოიძიოს და წარმოდგენების მართვა განაგრძოს.

ამ მხრით ხელი უნდა შეუწყონ იმ ჩვენმა დაწესებულებათ, რომელთაც სამშობლო სცენა რაიმე ღირებულებად მიაჩნიათ!..

მოჩვენებული სინამდვილე

რა არის მხატვრული განცდა, მოჩვენებულ სინამდვილით აღფრთოვანება, ხელოვნურად ნაჩვენებ საზარელ სურათებითაც-კი უმაღლესი ტკბობა,—ამის შეცნობა შეეძლო მხოლოდ იმას, ვინც გასულ კვირას, 21 ენკენისთვეს, ქართულ თეატრში „მსხვერპლი“ (განსაკუთრებით პირველი მოქმედება) ჰნახა

მას დღეს აქედ **ქართულ სათეატრო ხელოვნებას** ახალი დასაბამი დაედო, ახალი დასაწყისი! ჩვენის ცხოვრების სიმახინჯე-ვარამი, კაცთა გულის მესაიდუმლე მწერლისა და ჯადო-რეჟისორის ხელით განსახიერებული, ხელოვნების გამარჯვებას დღესასწაულობდა...

იყო ძველი—აწ აღარ იქმნება, და თუ უხამსი „რეჟისორი“ ანუ ხელოსანი აქტიორი კიდევ გაჰბედავს ხელოვნების გამასხარავებას, მას გემო-განვითარებული საზოგადოება ზურგს შეაქცევს.

ამ წარმოდგენამ ნათელჰყო ჩვენ მიერ არა ერთ გზის გამოთქმული უცილო ჭეშმარიტება, რომ სცენა მხოლოდ და მხოლოდ სინამდვილის მხატვარი უნდა იყოს, წარმოდგენა—ყოველმხრივ ხელშეწყობილი და რომ მხოლოდ ასეთს წარმოდგენას შეუძლიან მაყურებელთა წრთვნა-აღზრდა!

ამ წარმოდგენის ერთი უდიდესი ნაკლთაგანი ის იყო, რომ ერთმა მსახიობმა თამაშობის დროს სავსებით ვერ უარჰყო თვისი პიროვნება, ვერ შეეგნო, თუ ვინ იყო სცენაზე და რა წამს ქანდარიდან თვისი გვარის დაძახება და ტაში მოესმა, საზოგადოებას

ეროვნული ბიბლიოთეკა

(პარტერ-ლოჟებს) გადაეხვედა, კეკლუცად თავი დაუკრა და... ისევ „პრისტავად“ იქცა!

ეს იყო უმაღლესი შეურაცხყოფა ხელოვნებისა, შეპილწვა წმიდა ტაძრისა..

სხვა დროს, როდესაც სცენაზე უხამსად შეთხუპნულ-ჩაცმულ, უზზროდ მორაცრაცე მსახიობს ვხედავდით ხოლმე, ასეთს მოვლენას ყურადღებას არ ვაქცევდით, ბუნებრივადაც ვსახავიდით, მაგრამ ამ საღამოს, ასე ბუნებრივად ნაჩვენებ ცხოვრების სურათში, ზემოხსენებულ მსახიობის როლის ქერქიდან გამოსვლა მეტის მეტად უხეშად გამოჩნდა...

იმედია, ეს იქნება პირველი და უკანასნელი.

მაყურებელს ჰსურს დაინახოს ცხოვრებიდან ამოგლეჯილი ესა თუ ის ხატება და არა რომელიმე მსახიობის პიროვნება!

მსახიობს თვისი „მე“ იმდენად უნდა ახსოვდეს, რამდენადაც იგი როლის შეგნებით აღსრულებისთვის სჭირია, სხვაფრივ მსახიობი მხოლოდ ნაკისრ როლის სრული მონა-ხატება უნდა იყოს, მისთვის ნაკისრ მოვალეობის გარეშე სხვა არა რა უნდა არსებობდეს. დაე, იგრიალოს საზოგადოებამ, თუნდ თეატრიც დაინგრეს, იგი, ჭეშმარიტი მსახიობ-გამსახიერებელი, მაინც უდრეკლად უნდა იდგეს, ვითარც მღვდელმსახურების დროს წმიდა მოძღვარი, სრულ ექსტაზში მყოფი და ვინც ასე არ იქცევა, იგი მოჩვენებულ სინამდვილეს ვერ შეჰქმნის, ხელოვნების მწვერვალს ვერ უწევს!

და რამდენად უფრო შეგნებით, სრულის შემეცნებით, ხელოვნურად და უნაკლოდ შეასრულებს ესა თუ ის მსახიობი ნაკისრ როლს, რა გინდ უმნიშვნელო იყოს, იმდენად თვის სახელს ღრმად დაჩნევს მაყურებელთა გულ-გონებას და მეტს პატივისცემას მიიზღავს ..

ის, რაც ჩვენმა და ჩვენის სათეატრო ხელოვნების ყველა ჭეშმარიტ მსახურ-მოყვარულის ნატვრას შეადგენდა, სახელდობრ — გვღირსებოდა პიესის მთლიანობით, მისი სულისკვეთებით დატკბობა, სრულ ანსამბლით დადგმულ წარმოდგენების ხილვა, უკვე გვღირსა .. გვღირსა და, იმედია, ასეთ დასაწყისს ბრწყინვალე შედეგიც მოჰყვება. უკვე დამტკიცდა, რომ ჩვენც შეგვძლებია ხელოვნების საკმაო შეგნებით სამსახური!..

სიტყვა საქმედ იქცა.. ვეცადნეთ ამ საქმის გაზრდას..

უპასუხო

ოჰ, ასე ადრე რისთვის დაეშვი
შემოდამების მძიმე ბინდბუნდო...
ან შენ საითკენ მიეშურები
მშობლიურ ქვეყნის წეროთა გუნდო?..

არას მომითხრობთ... ჩემს დაღვრემილ სულს
მხოლოდ სიჩუმე ესაუბრება,
და მთების ნისლი, ნისლი სნეული,
ჩემდა საცრემლოდ მოეშურება...

დაეარჩები ასე... უხმოდ, უსიტყვოდ,
ზლაზვნით გავყვები ხრიოკ მწვერვალებს.
და თუ გზას ავცდი, ამ ბნელ ღამეში,
ჩემივ ხელებით დავითხრი თვალებს...

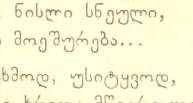

სტუმრად რეპეტიტორ კ. მარჯანიშვილთან

კ. მარჯანიშვილი
სახელგანთქმული რეჟისორი. თითქმის ოცი წელიწადია, რაც საქართველოდან წავიდა და რუსულ სცენაზე მოღვაწეობს.

რუსეთიდან დაბრუნებასა ოსტროვში გვიგეგეგეგ, რომ ჩვენი თანამემამულე კოტე მარჯანიშვილი იქ იმყოფებოდა, რეჟისორად მიწვეული ნტრეპრენიორ გრიშინთან სამალისეულ თეატრში. მოვიწვიეთ ამ ნახვა, მაგრამ ტოტასნს შეგვეიქრანდი: ვი თუ ვერ მამიდოს-შეოქი, რადგან თბილისში ბევრჯელ გამეგო, კარუსებულა და ჩვენი ხალხის ნახვა ეჯავრებაო. მაინც გადავწეეიტე მისვლა.

ხალხში მიელ, მოთხრეს თეატრშიაო. წავედ თეატრში. კარის კაცმა შემეკვნა ხალხდოსნოში. კ. მარჯანიშვილი ესაუბრებს უჩვენებდა მხატვარს. მიველ და მძიმედ დაუკარ თავი, იმანაც ჯერდგე მიპასუხა და წამოდგა.

— Чѣмъ могу служить?.. Можетъ, ты вѣдь Сапаровъ Шакро.

— Да, я Шакро.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გაღიმეულია, დიდხანს მეკუნა. თვალებში ცრემლები მოერია.

—წამო, წამო ჩემს ს

ტისტი ჭეშვდა მოწყვეული თავის ცოდით. ქალი ბოდიანელი იყო). სტუმრები შეეკითხნენ, ეგ რა სამდერაა. კოტეშ აუხსნა მნიშვნელობა ამ სამდერისა. მერე მოჭეშვა სადეგრძელოებს: ადეგრძელა ჩვენი თეატრი და სქართველოს ერთგულ თეატრს აუვაჭებს ულურვა. განა ქართველობას სკეთარი თეატრი აქვია? შეეკითხა ბოდიანელი ქალი.

—რაგორ თუ აქვია? ამბავად უპასუხა: გვაქვს და ისეთი ნიჭიერი მსახიობებიც გვეკვანან, რომ რუსის ერტისტებს თუ არ სჯობიან, არაფერში ჩამორჩებიან: ანაშიძე, მესხიეფი, სოფართოსა, კაბუნია, ეთოიანი და სხვანი. მ. გ. სვანი „ეთ სვგსტრადად მიწეეული თბილისში. ჩვენი ერტისტი ქალი სოფართოსი ნახა სცენაზე და ისე ადტეტებაში მოვიდა, რომ სიბერეში ერეეში შეეფიდა, გადეხეფია, დჭეკინა და უთხრა: ძალიან ეწუხეარ, რომ რუსულ სცენაზე არა ხარ, სადაც ცალი არ ეეფოდებოდა!.. სადიდებამ მხიარულად ჩაიარა, კახურ ფინოს სეფდა. კახეთის ქებაში იყო...

მსახიობი **მაკრო საფაროვი**

მთვარის თვალები

გაზაფხული მიიწურა.

ქორწინების პირველი თვეც თავდებოდა.

მაგრამ ბედნიერება ისე ძლიერი, ისე აშკარა იყო, რომ ტურფად გადაშლილ ვარდზე მომდერალ ბულბულსაც და მშვენიერ ქალის ალერსით დამთვრალს, ახალ დაქორწინებულ ვაჟსაც, ეგონათ, ნეტარება ეს-არის, ახლა იწყებოო.

უცებ, ერთ საუცხოო დილას, გარიჟრაჟზე, სწორეთ იმ წუთში, როცა ბულბული საუკეთესო კრიმანჭულს უწნავდა ვარდს რაკრაკით, და მიბნედილი ვაჟი ტანჯვით გამსქვალულ მხურვალე კოცნას სწყვეტდა მიბნედილ ქალის ტუჩებზე...

— ბულბულმა მეგაღეს მოჰკრა თვალი, ხოლო ვაჟმა ფოსტის შიკრიკის ზარის წკარუნი გაიგონა.

მეგაღემ მოსკრა ბულბულის ტურფა ვარდი, შიკრიკმა კი ვაჟს დეპეშა მოუტანა:

— დაუყონებლივ ჩამოდიო.

ბულბულმა არც ტყვია იკრა გულში, არც თავი ჩამოიხრჩო: გაფრინდა სხვაგან და თან წაიღო—გულში ტკივილი, თავში კი აზრი,—ნეტა კიდევ ვნახავდე ასეთ ვარდსო.

ვაჟი კი წასასვლელათ მოემზადა.

განშორებისას ორივე სტიროდენ: ქმარიც და ცოლიც; მაგრამ ქმარი ცდილობდა ცრემლი შეეკავებინა, ცოლი კი, რატომღაც, სრულიად, არ მალავდა კურცხალს და მისი ღაწვები მარგალიტით შერთვილულ ვარდსა ჰგავდა.

— მიყვარხარ! - ნაზის ჩურჩულით ეუბნებოდა ვაჟი.

— მიყვარხარ! ნაზი ჩურჩულითვე უპასუხებდა ქალი.

—გულო!- უთხრა ვაჟმა წასვლისას: ახლა მშვენიერი მთვარიანი ღამეებია... გეეფერები: საღამოობით, 10-დან 11 საათამდე, უცქირე ხოლმე მთვარეს თვალდასმით და ჩემზე იფიქრე... ამ დროს მეც მთვარეს მივაშტერდები... ჩვენი თვალები იქ შეიყრებიან და, ვინ იცის, იქნებ დავინახო კიდეც გატეტკილ მთვარეზე შენი აგზნებული თვალები!..

— მე კი შენი!—ოდნავ გასაგონათ წარმოსთქვა ქალმა და აქვითინდა.

ვაჟი წავიდა...

——

საღამოს, დანიშნულ დროს, ის სარკმელთან იჯდა—შორს, შორს—გული სევდით ჰქონდა სავსე, თვალი კი მთვარისთვის გაეყარა.

——

სწორეთ ამ დროს მისი ცოლი ლოგინზე იწვა გარინდებით, დაქანცული და ოდნავ ფერნაკრთობი.

სარკმელთან კი მისი საყვარელი იდგა უძრავათ და რაღაცას მისჩერებოდა.

— რას უცქერი ეგრე დაჟინებით?— ნაზის, მიბნედილის ხმით ჰკითხა ქალმა.

— მთვარეს..— უპასუხა საყვარელმა.

— რასაო? კვლავ ჩაჰკითხა ქალმა.

— მთვარეს მეთქი! ვერ წარმოიდგენ, რა უცნაური სანახავია დღეს მთვარე. ასე მგონია, განუსაზღვრელ სევდით სავსე თვალები მიყურებს მეთქი იქიდან!..

მაშინ ქალს ხარხარი წასკდა, გიჟური, შეუკავებელი ხარხარი.

—რას იცინი? გაკვირვებით ჰკითხა ქალმა.

— კარგათ.. დაკვირდი... მთვარეს... ძლივს აბრუნებდა ენას სიცილისაგან მისუსტებული ქალი: დაუკვირდი... კარგათ... იქნება.. იცნო... ის ხომ... ჩემი ქმრის... თვალებია ..

თაგუნა

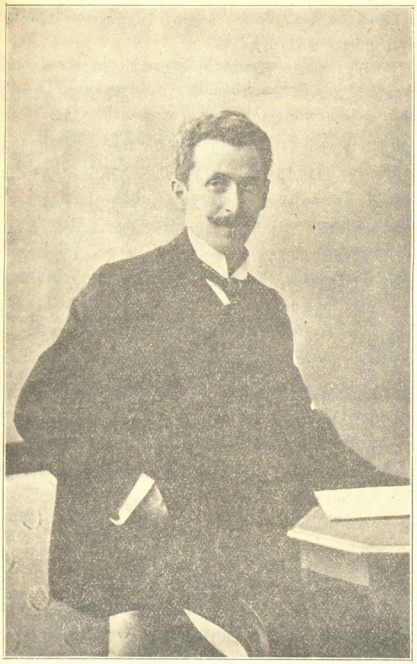

ლოტბარი სოლომონ ისრაელის ძე პრესმანი

მეოთხე წელიწადია რაც „ახალი კლუბი“-ს ორკესტრს ჰლოტბარობს, მონაწილეობს საოჯახო საღამოებსა და ზოგჯერ ქართულ თეატრშიაც. ცნობილია ვითარცა შრომის მოყვარე, კეთილ-სინდისიერი ადმასრულებელი თვისი მოვალეობისა. გასულ ზაფხულს მუდმივ მონაწილეობდა „ახალ კლუბის“ საღამოებში და ახლაც იქცევა მიწვეული.

ხალხური შემოქმედება

განვიძრახეთ შეძლებისამებრ ვბეჭდოთ ხალხური ნაწარმოები—ლექსნი, ოვაკ-არაკნი, ანდაზა-ზღაპარნი და სხ. ამიტომ ვსთხოვთ ყველას მოგვაწოდონ ასეთი მასალა. **რედ.**

ლექსი რუსთველზე

(თქმული ილიკო სინჯიაშვილისაგან ს. კაკაბეთში)

ქართველი ენით შოდექსე
რუსთველის წინა ვინ არი?
არავის უოქვამს მის ცალი—
მის ტოლი არავინ არი.
მთელი რვა სუკუნეოი
რუსთველის ზრი წინ არი
და მის ნაქები მწერლობა
ჯერეც-კი აქამდინ არი.

სახალხო წარმოდგენების მმართველ წრეთა საყურადღებოდ

როგორც მოგესსენებათ, ქ. თბილისში არსებობს ხუთი „ქართული წარმოდგენების მმართველი წრე:“ 1) ზუბალაშვილის სახალხო სახლთან, 2) ავლაბარში, 3) ნაძალადევში, 4) ხარფუხში და 5) საბურთალოზე.

ეჭვს გარეშეა, ყველა ეს წრენი ემსახურებიან ერთსა და იმავე მიზანს: უმართონ ხალხს ინფ-ფასიანი, ზოგჯერ უფასოც, შინაარსიანი და მხატვრული წარმოდგენები; თვით-ცნობიერება შეატანონ მდაბიო ხალხში, განასეტაკონ მისი გრძნობა: ავმუშაონ მისი გონება და აზროვნება; ბაახალონ წარსულსა და აწმეოში და მით ნიადაგი მოუმზადონ მომავალ ახალ თაობას და სხ....

მაგრამ ამ მოვალეობას განა ბერნოლად ასრულებენ წრენი?

—არა! ..

და იმიტომ კი არა, ვითომ ამ წრეთ არა ჭსურდეთ გულწრფელად ემსახურონ ხალხს, ან და თავიანთს ნაკისრს საქმეში გულგრილობას იჩენდნენ,—არა,—იმისი მიზეზები სულ სხვაა.

ვისაც სახალხო თეატრის საბრალეზე უმუშავნია და მუშაობს, ის დაგვეთანხმება, რომ ოფელ წრეში არის თითოოროლა გამოცდილი, ნიჭიერი სცენის მოყვარე, მხალად თითქმის ყველა წრე განიცდის ქალთა ძალების კრიზისს, რის გამოც ჩვენი წრენი აუტანელ მდგომარეობაში არიან; მაგ. როდესაც გვსურს დაყენებთ ესა თუ ის პიესა, უბერველეს ოფელისა, იმაზე კი არა ვფიქრობთ, იგი ხელ-მისაწვდომია ხალხისათვის, ან სასურველი? არამედ ვკითხულობთ: რამდენი ქალი იქების მონაწილეობისაო? და თუ ქალების მომქმედ პირთა შორის რაოდენობა სამს ან ოთხს აღემატება, მაშინ რეჟისორი იძულებულია, ან გადასდოს, ან შეამოკლოს, რამდენიმე ქალის როლი გამოსტოვოს და, ამ ნაირად, საზოგადოებას უჩვენოს დამახინჯებული წარმოდგენა.

მეორე საგრძნობი დაბრკოლება—რეკვიზიტის და ავეჯის უქონლობაა. ამის წყალობით, ხშირად ესა თუ ის წარმოდგენა მოკლებულია მხატვრულ მხარეებს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სასწორად არ მიგვიჩნია ადგილობრივ მრავალი სხვა ნაკლულოვანებანი ჩვენის წრეებისა, რადგან ვინც წრეში მუშობს, ეს კარგად იცის,—თვით ზედმიწევნით ეტოდინება მისი ნაკლულოვანება.

რა დონისძიებაა საჭირო, რომ წრეებმა თავიანთი მოვალეობა პირნათლად შასრულონ და ზემო ადნიშნული დაბრკოლებანი თავიდან აიცდინონ?

ამისთვის უპირველეს ყოვლისა საჭირო, რომ ყველა არსებულმა ქართულ წარმოდგენების მმართველმა წრეებმა ურთიერთშორის იქონიონ **მჭიდრო დამოკიდებულება, ორგანიზაციაკავშირი.**

თუ როგორ შეიქმნა ეს ორგანიზაციაკავშირი, ამისთვის საუცილებლივ საჭიროა, მოწვეულ იქმნას არსებულ ქართ. სახ. წარმ. მმართველ წრეების გამგეობათა წევრების კრება. ამ კრების მოწვევა უნდა იკისრონ ზუბალაშვილის სახელო სახლთან არსებულმა წრის გამგეობამ, ვინაიდან ეს წრე შუაგულ ქალაქია მოთავსებული. სწორედ აქ, ამ საერთო გამგეობათა წევრების ერიდობაზე უნდა შემუშავებულ იქმნას საერთო გეგმა მუშობისა, საერთო რეპერტუარი, სტენის მოუყარეთა ძალთა განწყობა ამა თუ იმ პიესაში. აქ უნდა წარმოდგინონ ყველა წრემ თავისი ინვენტარი—ქონების სია, რათა გამოკვლეულ იქმნას, რა და რა რეკვიზიტი აკლია ამა თუ იმ წრეს, როგორ მოეწყოს საქმე, რომ ეს ნაკლი წრეს თავიდან ავაშორონ და მით ხელი შეუწყონ პიესის მხატვრულად დადგმას.

აქვე უნდა ადიძრას საკითხი საერთო ქართული გუნდის დაარსებისა, რომელიც საჭიროების დროს მიიდებს მონაწილეობას ყველა არსებულ წრის წარმოდგენა-საღამოში. ამავე კრებამ უნდა შეიმუშაოს საერთო გეგმა სეირნობის მოწყობის, და მრავალ სხვა საგულისხმო საკითხთა შესახებ, რომელიც ადიძრება ამ საერთო კრებაზე თქმა არ უნდა, წრის გამგეობის წევრნი, რომელნიც ახლო უდგანან საქმეს და ზედმიწევნით იცნან დიპლომა-ნაკლულოვანება თავიანთი ძალდონისა, ადნიშნავენ და საერთო კრებაც საჭიროა მალამოა გამოაუქებინა. ამ შემთხვევაში წრეთა შორის ნაოფიერი იქნება, დირსეული და დონიერიც... ისე კი, როგორც ახლა ვმუშაობთ, გაფანტულად და დაქსაქსულად, უნდა გამოვტუდეთ, ჩვენ თავსაც ვაწუხებთ და სალხსაც არ ვაძლევთ იმას, რაც ესაჭიროება და რის მიცემაც აუცილებლივ შეუძლიან მხოლოდ და მარტო ამ წრეთა შეერთებულ-შეკავშირებულ ერთეულ ძალას.

ყველა ზემო ადნიშნულ საკითხების განსახილველად და გადასაწყვეტად საჭიროა ზუბალაშვილის სახელოან არსებულ ქართულ სახალხო წარმოდგენების მმართველმა წრის გამგეობამ ახლაგე მოიწვიოს საერთო კრება ყველა წრის გამგეობათა წევრებისა. არასოდეს არ უნდა დავიწყოთ ის ანბანური ჭეშმარიტება, რომ ძალა მხოლოდ ერთობაშია.

ტიმოთე მაღაროელი

ქართველ მწერალთა წერილები

ლადო ალნიაშვილი.

წერილი ლადო ალნიაშვილის-მიერ ალექსი მირიანაშვილისადმი მოწერილი სპარსეთიდან 1895 წელს.

ქ. ისპაჰანი (სპარსეთს) 22 აპრილს 1895 წელს.

ძმაო ალექსი!

როგორც გეტყობა, შეგიმოსნია შენც აბჯარი სიზარმაცისა და არ გინდა ერთი წერილი მოიწეროო. ერთი-კი, მართალია, მოიწერე, მაგრამ, არ დაგავიწყდეს, რომ შვიდი თვეა აქა ვარ და იმ ერთი წერილის მეტი არ მიმიღია შენგან; მაგრამ, თუ უკაცრავად არ ვიქმნები ამაზედ, ნათქვამია უწინდლიდგან—„კაცი კაცთან დააბიო—ან ზნეს იცვლის, ან ფერსაო“.

ეხლა მოგწერ ცოტა რასმე ჩემის მოგზაურობისას და აი ყური დაუგდე (პირველი ნახევარი ილიკოს წერილშია).

თეირანიდგან გამოველ 8 ივნობისთვეს, მგონია, კარგად არ მახსოვს. ოცზე მეტი კაცი (მგზავრები) ვიყავით ქარავანში და რომ ჩალავდრები და ჯორ-ვირებიც ვიანგარიშოთ, ას სულამდე ვიქნებოდით. მხიარული ქარავანი იყო, რაც ამათ შეეფრებათ. რასაკვირველია, დედაკაცებიც ერევნენ თავიანთი „პალაკებითა“ და „გეჯავებით“ რასაკვირველია, გეცოდინება, რა არის ერთიცა და მეორეცა: ორივე პატარ-პატარა საბუდრებივით ყუთებია, მხოლოდ პირველი გადაფარებული (დედაკაცებისათვის) და მეორე ახდილი (საზაფხულო)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ანუ კაცებისათვის). ესენი ორ-ორი გადაბმულია ერთმანეთზე და ხურჯინივით გადაკიდებული ცხენზედ. შიგ მჯდომი უსათუოდ უნდა ეცადოს, რომ თანასწორობა არ დაარღვიოს, თორემ ორივენი პანტაპუნტით წამოვლენ თავიანთის ოთახებით.

ქარავანი კაი სანახავია, მაგრამ, რასაკვირველია ამ ადგილებში; მანდ რო იყოს, ცოტა კინტოების ყეენობას ემგზავსებოდა და სამასხარაო იქნებოდა. აქ-კი ამ უდაბნო და ვერანა ადგილებში, სადაც 40 და 60 ვერსზედ წყალს ვერ შეჰხვდები, ხეს ვერ დაინახავ (ხშირად ბალახიც-კი არ არის, ძაღლის ყეფასაც ვერ გაიგებ და მამლის ყივილსა, როგორც იტყვიან, ესე იგი, სადაც არც გზაა, არც ბუნება და არც ხალხი,— აქ თავისი შნო და ლაზათი აქვს ამ ქარავნებს. 40-60 სული კაცი და ქალი თავიანთის ბარგითა და სახედრებით, რომელნიც ყოველთვის ერთიოროად მეტნი არიან ხოლმე ხალხზედ, შიგ ჭრელად ერთმანეთში არეულნი, როგორც ჩაცმულობით, ისრევე გარეგანის სანახაობით; ზოგი ფეხით მიბოტებს, ზოგი ვირზეა გადაბოტებული, ზოგი პალანკინში ზის, ზოგი ქეჯავაში და ზოგიც ცხენზეა წამოსკუპებული, თანაც უფრო მაღალი ჩანს, რადგან ცხენს თავისი ფალავანი, ოთხი ხუთი ხურჯინით, საბნები და პალტოები, ყველაფერი ზედ აყრია. ზოგი მღერის, ზოგი ჩავლადარს ეჩხუბება ზოგი სთვლემს და თუ ნაჩვევი არ არის, დეეშვება თავდაყირა ფაღნიდგან. დაუმატე ახლა ამას ზარების რეკვა და წკარუნი და ეყეწნების ჟღარუნი, რომლებითაც ამათი სახედრები შემკობილნი არიან და იქნება მცირედათ მაინც წარმოიდგინო ეს სურათი. ზარი აუცილებელი საჭიროებაა ქარავნისათვის, რადგან მხოლოდ ეს არღვევს აქაური მკვდარი ბუნების მკვდარ მყუდროებას. ამისათვის ხშირად შეჰხვდები ქარავნის მოწონნივე ცხენს, რომელიც მშვენივრად (ამათის გემოვნებით) არის შემოსილი და მთლად ზარებით შეჭედილი და უნდა უყურო, როცა ამისთანა ცხენსა ჰნახავენ, რა მშურვალი თვალით უყურებენ სხვა ჩალავდრები და მაშინ მისი პატრონიც, როგორც თვით ცხენი (დამერწმუნე, რო ეს მართალია) ჭერძნობს თავის შინაგან ღირსებას და სრულის სიამაყით ისე ჩაუვლის გვერდს დანარჩენ ქარავნებს, რომ თვის ბედნიერ თვალს ერთხელ არ მიატრიალებს იმათკენ. ზარი ზარსა ჰქვიან და შენ არ გენახვება უთუოდ. ორი დიდი ზარი იციან ყველა ქარავანში, რომელიც ან გადაკიდებული აქვს სახედარს ხურჯინივით და ან ბზის ხურჯინის თვლების ძირში აქვს მოთავსებული; კაი დიდრონი ქვაბის ოდენებია, ბოხი ხმა აქვს და ძალიან შორს გაისმის. საჭიროა ესენი იმისთვის, რომ შეატყობინოს იქიდან მომავალ ქარავნს და გზის აქცევა არ გაუჭირდეთ. ამასთანავე, რასაკვირველია, იმედია სხვა ქარავნისათვის და პირუტყვის გამამხნევებელი ყრუ მინდვრებში.

უფრო ლამაზი სანახავია ეს ქარავნი, როდესაც „მანძილზედ", ე. ი, სადგურზედ ჩამოხტება. ეს ამათი სადგური წარმოადგენს თავისთავად სწორეს გეომეტრიულ ოთხკუთხს ფიგურას. მისვლისთანავე ყველაზედ უპირველესად კაცს თვალში ეცემა კარის ბჭე. ლამაზი, მოხატული და ხუროთმოძღვრებითი შნოით არის გაკეთებული. საზოგადოდ, ლამაზი კარის ბჭე (პადიეზდი) ძალიან უყვარს სპარსელს და, რაც უნდა უხეირო იყოს, ი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შემოდგომა

შემოდგომაა... გრიგალი ჰკვნესის, როგორც დაჭრილი ამურის შხამით;
ჩემს ფანჯარასთან ხე იფურცლება, მას მოსვენება არა აქვს წამით ..
და როგორც სული მოხეტიალე, ისე ქანაობს. ისე ირხევა;
მის ყრუ შრიალში არ ისმის ჰანგი, მის ყრუ ტირილში არ ისმის წყევა,
მეცა ვშრიალებ... ოდეს ცხოვრება მომიძღვნის სევდას ტიალს და მწველსა,
მაგრამ არა ვყუჩ... ვიფრქვევი ცრემლად... გულში ვერ ვტოვებ სევდა ნაღვლსა!..
გული ჩამჭკნარა, ასე უდროოდ, ვით შემოდგომის ყვითელი ველი,
მაგრამ არ ვკარგავ იმედს რწმენისას და მომავალსაც სიმღერით ველი! ..

გ. ლეონიძე

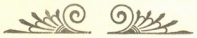

საათი

— წიკ-წაკ.. წიკ-წაკ.. წიკ-წაკ...— წიკწიკებს საათი და ჰსპობს წუთებს.. დღეებს... საუკუნოებს...

— წიკ-წაკ... წიკ-წაკ... წიკ-წაკ...— მიდიან წუთები და მიაქვთ თან სიცოცხლე... სიხარული...

საათის თვითეული ხმიანობა ჰკლავს ჩვენი ცხოვრების ჟამს .. გვაახლოვებს სიკვდილთან და ჩვენ კი ვისმენთ მას აზრ-შეუკრთომლად...

წიკ-წაკ... წიკ-წაკ .. წიკწიკებს საათი ხან-დაუზმელად და გვეჩიჩინება, რომ ყველანი ვიხოცებით ყოველს წუთს... ყოველს წამს... ვჰქრებით მის ტიკტიკსავით... და დადგება ჟამი... დადგება ჟამი და იგივე გვაგრძნობინებს, რომ ყველაფერი მორჩენილია .. გათავებულია... რომ ჩვენი სიცოცხლე გაჰქრება, მოისპობა მისს ხმიანობასავით და აღარასოდეს გამეორდება... აღარასოდეს...

წიკ-წაკ... წიკ-წაკ .. წაკ-წაკ...

ახ, რა მოსაგონარი იყო საათი!..

როგორ ვერ მიჰხვდნენ, რომ იგი უფრო გაგვიბედითებდა ისედაც ბინდს, მქისე ცხოვრებას...

როგორ ვერ მიჰხვდნენ?!.

დ. თურდოსპირელი

სევდით ამონაკვნესი

(უძღვნი გიორგის)

მუხთალმა ბედმა, უსამართლო ცხოვრებამ ჯილდოდ მარგუნა: სულ ტანჯვა, ბედის წყევლა, ჩივილი, გმობა მწარე ხვედრისა.. ვიყავი ობლად... გული კვნესდა... სული სწუხდა. .

. . . . . .

ხსნა ვპოვე ბრძოლაში, გესმით ბრძოლაში! მარტო ვიყავი უძლური; და, ჰა, გპოვე შენ... გულით დავმშვიდდი, სულით მოვისვენე... გამიორკეცდა ძალა... მწარე ბედი, დუხჭირი ცხოვრება, შენში ჩემთვის ლხენა იყო...

. . . . . .

ხანმოკლე გამოდგა ჩემთვის ასეთი ლხენით ტანჯვა... აღარ მესმის ცხოვლად შენი მჭექარე ხმა, ხმა აღმაფრთოვანებელი, ხმა წმინდა-სპეტაკი, ხმა სამშობლოს სიყვარულისა...

მესმის მხოლოდ იდუმალად, ეს კი მეტად მტანჯავს, მეტად მაღონებს...

მუშა ვასილ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კომპოზიტორი დ. არაყიშვილი როგორც ლოტბარი.

ბ. არაყიშვილს, როგორც მუსიკოსს, ერთი უპირატესობაცა აქვს; ეს უპირატესობა არის ლოტბარობის ერუდიცია, ე. ი. ლოტბარობის განვლილი სკოლა. ვისაც კი ერთხელ მოუსმენია ბ. არაყიშვილის ლოტბარობით სიმფონიური კონცერტი, ის უსათუოდ გამოიყვანდა იმ დასკვნას, რომ იგი გაწვრთნილი ლოტბარია და არა უბრალო დილეტანტი.

მე ვაქცევ ამ მხარეს ყურადღებას ჯერ იმიტომ, რომ ყველა კომპოზიტორს არ შესწევს ძალა და ნიჭი ნამდვილი ლოტბარი იყოს, მერე კიდევ იმიტომ, რომ თბილისი ძალიან ღარიბია ლოტბარებით (ან იქნებ არც აღმოჩნდეს ლოტბარი იმ ზომისა, რომელსაც ჩვენ დაუყენებთ მას), და ამისთანა ლოტბარის აქ დატრიალება, როგორც ბ. არაყიშვილია, თბილისისათვის დიდი განძია.

ორკესტრი ასე შეგვიძლიან გავყოთ: თავი და ტანი. თავს წარმოადგენს ლოტბარი, ტანს კიდევ ორკესტრის შემადგენელი დამკვრელნი (ასევე ითქმის რეჟისორსა და დასზე). ლოტბარი რაც უფრო ფხიანია, ნიჭიერი, მომზადებული და თვით პიესის ალღოცა აქვს აღებული, მით უფრო მისგან ასრულებული პიესა კარგი გასაგები და სასიამოვნო მოსასმენია.

ბ. არაყიშვილის ღირსება, როგორც ლოტბარისა, იმაში მდგომარეობს, რომ პიესის ასრულების დროს იგი მსმენელს თანდათან უხსნის პარტიტურის საიდუმლოებას, შეჰყავს მსმენელი მის შუა გულში და აწაფებს პიესის დედა აზრს, მის სულსა და გულს. როგორც კარგმა ოპერატორმა გასჭრას ცოცხალი გვამი და დაანახოს მაყურებელს მისი შიგნეულობა, აგრეთვე ბ. არაყიშვილი თავისი მძლავრის და დაკვირვებულ ლოტბარობით უშლის თავის მსმენელს პიესის შინაარსს.

ასეთი უნარი ყველა ლოტბარს კი არა აქვს, თუ გინდ იგი გამოჩენილიც იყოს. ეს უნარი, ან ცის ნაპერწკალი ლოტბარს ბუნებით უნდა ჰქონდეს დაყოლილი და მერე სისტემატიურ სკოლით განვითარებული. მაგალითად რომ შევადაროთ ევროპის ორი უდიდესი ლოტბარი: რ. მალერი, დიდად წოდებული (აწ განსვენებული) და არ. ნიკიში, შემდეგს დავინახამთ: რ. მალერი ისევე შედის მსმენელთან ერთად პიესის სიღრმეში და ისევე უშლის მსმენელს პიესის დედა აზრს, როგორც ბ. არაყიშვილი. *) არ. ნიკიში კიდევ, როგორც უზენაესი ჯამბაზი, ხელოვნურად დასტრიალებს პიესას გარშემო და ისეთ მოხდენილ, ფერადოვან სურათებით და ეფექტებით ჰქარგავს პიესას, რომ მოჯადოებულ მსმენელს არც კი ჰსურს თავისი შთაბეჭდილება დაარღვიოს და მოისურვოს პიესის შინაარსში შეცურვა.

ამ შედარებით მე ის კი არ მინდა ვსთქვა, ვითომც ან მალერი სჯობია, ან ნიკიში. სრულიადაც არა. ორივე უდიდესი ლოტბარია და ერთს საფეხურზე სდგას. მე მხოლოდ ის მინდა გამოვსთქვა, რომ რ. მალერის მიერ შესრულებული პიესა უფრო გულსა და გონებასა ჰხვდება, არ. ნიკიშისა კიდევ უფრო სმენას და ვის რომელი მოსწონს, ეს კაცის გუნებაზეა დამოკიდებული.

მეკი ბ. არაყიშვილის ლოტბარობით შესრულებულს პიესას იმიტომ ვაფასებ, რომ მუსიკა, როგორც რომელიმე ჩვენი ცხოვრების მხარის გამომხატველი, მის ხელში სულდგმულობს, ლაპარაკობს და გვამცნობს თავის სულის საიდუმლოებას. ამიტომ არის საჭირო ბ. არაყიშვილის თბილისში დატრიალება არა მარტო როგორც კომპოზიტორისა, არამედ როგორც დიდის ტემპერამენტით აღჭურვილის და ხელოვანი ლოტბარისა.

მხოლოდ საჭიროა ბ. არაყიშვილმა თავისი რეპერტუარი გააფართოვოს, თავის ნაწარმოებიდამ გადავიდეს სხვა ავტორებზე, როგორც ქართულის, ისე უცხოსი და ყოველ მხრივ ემსახუროს ქართველ საზოგადოების მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას და მუსიკალურ წრთვნას.

გ. საყვარელაძე

11 აგვისტო 1914 წ.
ქ. პეტროგრადი.

*) არავის ეგონოს, ვითომ ამ შედარებით ბ. არაყიშვილს, მალერს და ნიკიშს მე ერთ საფეხურზე ვაყენებდე, რადგანაც ორი უკანასკნელი მუსიკის სფეროში ძალიან დიდს წონას წარმოადგენენ, ბ. არაყიშვილი კი ჯერ ახლად გამოდის სამუსიკო ასპარეზზე. მაგრამ... მალერი და ნიკიშიც ხომ ახალგაზდანი იყვნენ...

გ. ს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ცხოვრება

(დასასრული. იხ. „თ. და ც". № 25-29)

გიორგი, კონა.

კონა გიორგი?!

გიორ. (რა ეჭუქრება თვალთაგან დანდი) კონა?!.. შენ ახლა არა რა შეგიმჩნევია?..

კონა მე...

გიორ. (შუბლზე ხელს გადისვამს. ჩამოჯდება) მაგრამ..

კონა. გიორგი, რა დაგემართა?..

გიორ. მე... ისე ბევრი ვიარე, დავიღალე... შენ სად იყავი?

კონა. აი, იქ მაღლა...

გიორ. სალოცავადა?... დაჯექი, ქალო, რა მიგაჩქარებს.

კონა. დრო, გიორგი! აგერ მზე გადიწურა, ცაც იღრუბლება, დროა, ჩაუსწროთ ავდრობას.

გიორ. სჯობს იგი დარი ადამიანის ბოროტებასა.

კონა. მართალია, გიორგი! ორივე კეთილსა სდევნის ცხოვრებაში.

გიორ. მაგრამ, უმაგისოთ ბოროტისაგან კეთილს ვერ გავარჩევდით.

კონა. დიახ! კეთილმა მიუტევოს! მან ბოროტისათვის ილოცოს...

გიორ. რიგორც ჩემს ძმა ვანოსა...

კონა (უსაამოვნობა შეეტყობა) ყოველისათვის დროა, გიორგი, წასვლისა... (მდგომ) მე მივალ...

გიორ. შენ შეკრთი... (წინ დაუდგება) მოიცა, კონა!..

კონა. ღვთის გულისათვის... გაფიცებთ...

გიორ. რას... რატომ მერიდები?..

კონა. მე... მე შენგან დავალებული ვარ... შენ გამკურნე, სიკვდილს გადამარჩინე... ცხოვრების თვალნი შენ ამიხილე... ამისათვის გაღმერთებ...

გიორ. (ხელს მოჭ�) და ჩემს...

კონა. გაფიცებ, გიორგი, მშობელსა!.. (უნდობლად) ნუ შემიცვლით მე თქვენზე იმ წმინდა...

გიორ (რა მიუხვევა, კუშვებს ხელსა) კონა?!... შენ მე... მაგრამ მესმის შენი უნდობლობა... ვფიცავ დაძმ. .

კონა. არა, გიორგი, თუ ღმერთი გწამთ!.. მე...

გიორ (კარგა ხანს დაჟეერდება მის სახეს, თითქო სურს ამოიკითხოს მისი გულის პასუხი) კარგი. . თუ მენდობი, აქ დაჯექ ჩემს გვერდით...

კონა. გთხოვ, გიორგი! (შეხედავს ზეცას) დროა წავიდეთ...

გიორ. შენ, კონა, ჩემს დაძმურ ფიცს...

კონა. არა, არა, გიორგი!..

გიორ. მაშ, ვფიცავ თვით გამჩენს, რომელმაც ჩვენ გაგვაჩინა განურჩევლად, ვფიცავ ჩემ, მშობელ მამას, ჩემგან განუშორებელს სულსა მამიჩემისას. ამის მოწმედ იყვნენ: აი, ეს მთები ჩვენი მშობელნი; ეს მდინარენი, ჩვენი მსაზრდოებელნი. თუ რაიმე ჩემგან შენ გეგონოს, დაე წაიღოს წყეულაკრულვა, ამცნოს ყოველს შობილს და მით ცხოვრება მე დამეკვეთოს.

კონა. მე მრწამს, გიორგი!.. მაგრამ...

გიორ. მაგრამ?!. რას მაგრდები?.. არ გინდა გვერდით მომიჯდე მეგობარსა...

კონა. ვით მეგობარსა?... სად შემეძლება, მე... (ამ დროს დრუბელი შოფენადა, ხოდო კოშკს ადგია სინათდე, ვითა ნათელი გაეიდგებს და დაეაქუხებს) გიორგი, დროა წასვლისა...

გიორ. ბუნების შვილსა რა გეშინიან ამ ქუხილისა?

კონა. დიახ, მას შემდეგ რაც მომარჩინე, მეშინიან...

გიორ. მესმის... წამალი სხეულს ანაზებს, ვით სიყვარული გულსა ალმობიერებს.

კონა. შეხე, გიორგი, მაღლა კოშკსა? რა რიგ სინათლე მოჰფენია, ვით განგებისგან დაშუქებია... წმინდა ნინოსა მანდ ულოცნია...

გიორ. შენც მანდ გაზდიხარ სალოცავადა?

კონა. სანუგეშოთა...

გიორ. სანუგეშოთა?..

კონა. გამიგონია მოლოზან მამიდასაგან, რომ მოლოზნად მიდიოდნენ...

გიორ. შეყვარებული... არა მარტო მოლოზნები, არამედ ბერებითაცა...

კონა. დიახ .. და დღე და ღამ მისთვის ლოცულობენ...

გიორ. მერე, და არა სჯობიან, მას გაუმეღავნოს?.. შეუღლდეს, იზრუნოს, როგორც მისთვის, ისე ოჯახისთვის?

კონა. (ძირს დაიხედავს, თავდახრილი) ეგ იმაზეა დამოკიდებული..

გიორ. ვინც უნდა იყვეს.

კონა. არა, გიორგი!.. მარტო ქალის სიყვარული არ კმარა მის მისაწვდენად... (უცბად იელვებს, დაიწყებს, მეხის ჩამოვარდნის მგზავსად, რაზედაც შეჭეოვლებს და გული წაუვა)—აჰ!..

გიორ. (შეერხვა შეკდავზე მისაგენებული) გული წაუვიდა .. (კარგა ხანს გაშტერებული დაჭყურებს) რაღას დავსცქერი... მე ექიმი. . (დაწვენს) მაჯა ძლივს უცემს... (ხელებს უსრესს) წყალი... გული გაუხსნა.. არა ბიბილოები... (უსრესავს ბიბილოებს სველითა) გონს ვერ მოდის... (უსინჯავს მაჯას) ძუძუს თავზე ხელის მოჭერა გამოარკვევს, გულს მოუბრუნებს... (გაუხსნის გულს; ამ დროს კანთდება და ვით კანგებ შუქი ზე კონას დაეფინება. ხეთი კედელდადი კონას გულზე შერჩენილი დაშტერდება; დანდი თავს წამოაგებს) ღმერთო ჩემო! რა მემართება... (დანდი უთითებს კონაზედ) მამაჩემო?!. არ მესმის, ჩემო მშობელო! ნუ თუ ბგონია ჩემი სხეული სძლევს გონებასა?.. (დანდი კანუქრება. დაცქერდება კონასა, რომელიც ტკივილზე შეიშმუშნება) არა, მე, ვით ექიმი...,

კონა. (შეერხვა,ცაცხელს თვალებს წამოიწევა, მამზადვედის დიმედით წაიფუფუნებს) გიორგი... მე... სიცოცხლევ ..

გიორ. მე ცხოვრება... (დაბრის თავს, ხელს მოხვევს, ვით სიტყვიდან მომნიშვნელი; ხოდო გიორგი ინსტიქტურად მას დაეკონება, ვით ცხოვრების წყაროს დაწყებული. დრუბელი გადიერება, სინათლე მამოიფინება)

V

იგინივე, **დათია.**

დათ. (შემოვა თუ არა, მიიხედ—მოიხედ ბა, ვით მძიებელი, და რა შეამჩნევს) ღმერთო, გამჩენო! რატომ თვალები არ დამიდგების... სიტყვის გამტეხი, თუ ვაჟია გამისწორდების... (კომბალს გადაგდებს) დათია მოკვდეს, თუ მანდილის წაბილწვას შენ შეგარჩენდეს...

გიორ. (წამოდგება და გენზე გადგება) გიორგი არ შეუშინდება და თანასწორად გაგიმკლავდება...

კონა. (მას თან აჭყვება და დათიასკენ გაექანება) დათია შესდექ! გიორგი აქ რა შუაშია .. კონა, ვით სიზმარში, ღობეს გადაფრინდა და შიგ სიცოცხლის წყაროს...

გიორ. ცხოვრებისათვის მას დაეწაფა... მაშ, მოდი, კონა! რას გაურბიხარ? შესვი ეს წყარო დაგუბებული, რომ შენის შეხ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბით ცხოვრებისათვის ამოიმაგ...

კონა. მე...

დათ. კონაი, მათი ნიადაგი დაგვალულია, გაუმაძღარია. ჯერ დასრუტავენ და გამოფიტულსა...

გიორ. დათია!..

დათ დათია მზათ არის თავის ორპირა ხანჯლითა... ელის მტერს იარაღიანსა...

გიორ. მე იარაღი არა მჭირია.

დათ. მაშ, მეც ხანჯალი რათ მინდა, უიარაღოსთან უკადრისია.

კონა. დათია!... (ჩაუდგება შუა) ბიჭი არა ხარ, თუ შენ მანდილზე გადაგვილია...

დათ. მეწყერსაც ქალაით ის წაულია, თუ წაბილწული' მას ახურია. .

VI

იგინივე, **მაია.**

მაია. გიორგი! სადა ხარ, შვილო! ე გული რაზე გადამილია...

გიორ. მწუხარება შვავს სიცოცხლესა, დიდედა-ჩემო!.. აი, გახარო, ჩემი მეუღლე აქ ცხოვრებისა... ხომ ნებას დამრთავ კონას შერთვასა?..

მაია, (გაბრაგებული) შვილო, შენ გენაცვალოს დიდედო...

დათ. გიორგი! თუ ღმერთი გწამს, ნუ ეხუმრები ჩვენსა...

გიორ. (მოიზიდავს კონას) დიდედა-ჩემო! გთხოვ, დაშლოცო... დათიაც მეჯვარობაზე უარს არ მეტყვის...

მაია. ღმერთმა დაგლოცოს და გაგამრავ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლოს ცხოვრებისათვის.

დათ. თუ არა ხუმრობ...

VII

იგინიგე, **სესია.**

სესია (რა დინარსხვს გიორგის) ექიმო, შენი კვნესა მე, შენ დაგეძებდი.

გიორ. რა იყო, რა ამბავია?..

სესია. სამგზავრო ეტლი გზიდან გადავარდა... მგზავრები, შენი შენი კვნესა მე, დაშავდნენ...

გიორ. მაშ, ჯერ მათ შველა... წავიდეთ, სესე...

კონა. მეც თან წამიყვანე საშველათა.

გიორ. მაშ, დღეის შემდეგ შენ გიშველიებ... აბა, დიდედო, კონასა ჩანთა გამოატანე, თანვე დათია გამოაყოლე.

მაია. (დადადიო) ღმერთო! მომადლე ცხოვრება... მათი უღელი დაკავშირე ცხოვრების სანაყოფოდ.

ს უ რ ა თ ი: მაია მუხლ-მოყრილი შეღადებს სანინოს ტაძრისაკენა მაღლა ამართული; გიორგი და კონა ღიმილით შესცქერიან ერთმანეთს; მათ უკანა სდგას გაბრწყინებული ლანდი დალოცვის გამომეტყველებითა; დათია და სესია ერთმანეთს გაკვირვებულნი უცქერიან. ისმის სალამურის ხმა და ნაკადულის ჩანჩქარი.

ფარდა

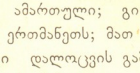

ახალი ნაგიჯი

„მსხვერპლი“ დრამა 3 მ. ი. ი. გედევანიშვილისა. ქართულ დრამ. დასის 1 წარმოდგენა, 21 ენკენ. ალ. წუწუნავას რეჟისორობით

„მოძრაობა და მხოლოდ მოძრაობა ერის სიცოცხლის მომცემია,“ სთქვა დიდებულმა იდეამ, და ეს ფორმულა დღეს ჩვენშიც ხორციელდება. შეტორდმანდა ჩვენი ცხოვრება, დასამარდა ტრადიცია და სასიცოცხლოდ კამზადებულმა ჩუმმა ძალამ მოძრაობა შეჭქმნა. პირველი ტალღა უკვე აგორებულია და ახალი ცხოვრების სხივიც კამობრწყინებული. „იდეიძებს ერის მძლავრი გენიაო,“ შეგვიძლიან კაკვიმეოროთ. ჩვენი ცხოვრება ხმას იღებს; და აქ, ერთი ხმის მომცემი, თეატრიცაა. იგი დგიძდი შვიდიან ჩვენი სინამდვილისა და ეოველგვარ ცვალებადობას ადგეკადავს თავის მორთოდგარე პირზე. იეო ცხოვრება მდორე,— რა იეო თეატრიც. მე-60-ე წლებში წამოვიდა სიცოცხლის სიო და თეატრიც ჩაესესა. დღეს კვლავ კაისმა ახალი ხმა, მძლე, ასტეიკი, და თეატრმაც ძველი სტენის კადახალისება მოისურვა.

კარგად მახსოვს თითქმის ეოველი სიტეეა ენერგიით ადსავსე მსახიობებისა, წარმოუქმული სტენის მოეკარეთ ეჯადობაზე. რა დამავიწყდება ის ენერგიული ძახილი „დღესვეა“, რომლითაც მოითხოვდნენ ეოველი სპეთხის კანხილვას და ეწინააღმდეგებოდნენ „მოხვალია“ მოდვაწეებს. დასაწყისი მედგარი იეო, ახალი ნაბიჯის კადადგმა მტკიცე შესაძლებელი იეო, ამ ახალ ნაბიჯს მსხვერპლი მოეთხოვა, მაგრამ ამას რა შეუშინდნენ, და ნაშნად ამისა, პირველი ნაბიჯიც „მსხვერპლითა“ დაიწყეს. ეს ორმაგი სიმბოლო იეო: ერთი—მეტეველი ახალ ცხოვრებაზე, სოციალურ კარგაქმნა-განახლებაზე, მეორე—მეტეველი ჩვენი თეატრის კარგაქმნა—ადორძინებაზე. დიდ, ეს პირველი, ახალი ნაბიჯი, დარსეულად იქმნა კადადგმული ...

აი, აიხადა ფარდა... ოდნავ კამტეადრი დიმეა, რომელიც ადიოანის სხივს დუტხრდავს და ასუსტებს... დიმის შავ მანტიაში შესუდრულ სოფელს კვლავ ეფინება მზის სხივები და ვარდის ფერიც, ნელ-ნელა სცვლის შავ—ალურჯ ფერს ცისას... კაისმის განუწეეტელი რაკუნი ურახია, ეს ადიოანთან ერთად სიმბოლო ახალი ცხოვრების, რომელიც ჯერ იჭედება.. და ასე ნელ-ნელა თენდება... აგერ კაირდვა ჭაერი და სეკდიანი „ურმული“ მოეედო სოფელს. კიდვიძ ეგვალმ და ხალხის ძახილი, საქონლის ბღავილი, ძალდების ეეფა ერთად აირა. მზემაც მოასწრო ამოცურება, მაგრამ სავადადოდ. პაესაში 1905-6 წლების ცხოვრებაა ნაქანდაკევი. აგიტატორების ძებნა—ჩხრეკა გამხდარა დღიურ საქმედ... ცხოვრება ამდგრეულია; „სტრაკნიკი“ მოუკადვი—მკვდელს ეძებენ... სოფელს სთხოვენ გაცემას, წინააღმდეგ შემთხვევაში აწოკე-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბით ემუქრებიან. ჩვენ თვალ-წინ იშლება ტოტსადი სურათი იმ დროის სოფლისა.. ჯერ მაძლსხლტისი, შეშინებული თვალებით და კაკვოთრებულ სახით, კუდს ფეხთა ქვეთ ედოლიკებს ბოქაულს, და მიჭერის სოფლის შესაყრელად.. ჯერ მოიგლეჯა სოფელიდ და სიმძრავეულდის წინ შეჯეკუდა... თითბერია... შესვლეთ რა სუტხოვო სურათია, ტოტსადი სახე, ბრბის ფსიხოლოგიისა. იქ რა უნდა კრიტიკული ზრა, იქ ეკვლავეერზე „ჭო, მორთალია“ კაისმის, ოდინდ სიტეკვ კარკად იეკვლ თქმული. ჯერ ბოქაულიც, მთრეს-მომრჯვებული ჩაერეთ. ხალხს ეკვერის, მთრეს უმხვლებს.. მკვლელს მოთხოვს არ

ეკრეს „ერეს“ თქმა არ შეიძლება—ან სოფლის აწოკეკა, ან და მსხვერპლია სასწორო და ჯერ.. კიარდვა ხალხი, და ინდა მსხვერპლი... კეკეხმ ვინომ თვალ ადვა სოფლის ხსნა, და ლაბსნა კიდეც. ხოდო ბოქაული კი, უმინკო სისხლით აბანს ხელს. სოფელს არ სჯერა ვინმ მკვლელობა, იკი კინკაშეს და ამ კინკაშს, ვინომ დედის კულ-კაშმირი სიტეკვა ერშიასაკეთ-და ედის. (I—ლი მოქ.)

თავალ ნიკოს ნადიმი აქვს... ბოქაულსაც მოულხენია, და კეკლუტ სტრეოს ეალერსება... „ვაი შენ ჩემ თეთრი ბატონ“ ეაქოვებს დვინის ჭიქებს, და „თავალურ რეჩებს“ ასხდვარი არ ედებს... ლინობენ... რა უფოთ რომ დიდს ცხარე ტრემლი ადგრეკინეს მოელ სოფელს? სამაკეერდ „მკვლელი“ ხომ ეპოვეს! ეს ნადიმი კი ეკარჯვების ნიშანია... მაკრამ ჯერ, თმაკაწეწილი, ედან ვინომი აქვ მოიტრეს, და ეშობის სიტეკვთ ერდეკეს ნადიმის სიხალისეს. ინდ ბ ნატოტ, მკვლელის ტოდი, დამობს მორთალი სიტეკვის თქმას, მაკრამ... ქმარი მკვლელი კი მაინც იმალება, ურცხვად იმალება. (მე-II რე მოქ.)

.. სოფიქნი ახსნილია.. ვინომ უმინკოეს დანასტურებული. მკვლელი ეპოვეს... მხილება მოხდა, და ხალხი კიბორტებული შურს იძიებს... შაშვდება „ამთია“ სიმორთლე, ხოდო სახრჩობელაზე ა ულ, სოფლისთვის თავ-დადებულ ვინომ სასალი კი ნაოულ სვეტად რჩება სოფლის კულში... (მოქმედ. მე-III-მე)

ტოტხალი ბეესა და ტოტხალდვ ეაქმნა კინსიხიერებული. არ შეეკრები ჯერ-ჯერობით ბეესის დარსება-ნაკლს ვიტეკვი მხოლოდ, თუ როგორ კინსიხიერდა იკი ჩვენს სტენაზე კვირს, 21 სექტემბერს. აქ, ა. წეწუნაკვ კიალვ ზედ-მეტად დასმტკიცეს თავისი მსტეკრული ტეტხალი და მოათხოვა, რომ სახოკალია დალეის შემლეკ ბეტოვისეკემთ მოეკურას ჩვენს სტენს. მე ვეალრ ვიცანი ჩვენი სტენა. სალდა ეკო ის მსახიობთა დალეკერობა, რომელიც ბეკალრს (სუფალიორს) სულს ალდალ; სალდა ეკენენ ის სასალეალო მანეკენები, აქმალის მასსიერ სტენებს რომ ჭქმნალენ. კეკერს, ეკვალალ ეს კინალეკნალი ეკო, და ქარიულ სტენიდან მოსრა-ნდა ის, რასაც ანსამმალის სრულ-ეოფა ეწალალ. მე იქ, თითქმის ვალრ ვხალალი **ვასო აბაშიძეს** და ქ-ნ. ჩარქეხალეკლს, ვალარც ხარალამეკალი ჭიაბალვალ სასხოკალალებს. თუმც სამეკვნი სასუტხოვალ ასრულებალნ თავიანთ როლს ვასო აბაშიძე ეკალე ეკო, რაც წონალ,—მხოლოდ ალალ შარო—სასქოს ბიჭი (ლ. თვალ-ჭრელიძე) თითქმის „ხაზანინა“ ეკალბრებოდა. სასუტხოვი სასქოს კეკერალი, სასუტხოვი შარო ალკალალ ალკალალზა მასხიობმა. იკი ტიპიური ალქმნის ბიჭი ეკო. და რალასაც ამალალეკალი (ვასო), კაშერალიძე (კალეკა), ხარალალიშალი (ბოქაული) და სხ. ჭქმნალნ მხატვრულ სასხეკებს, ამთ ეკიბრებოდნ ერბაიძე (მწერალი), ფორნან-ბერეკი (ამამასხალი) და სხ., ასხალკაზალ მახიობები. მე ვეალრ მეთქკამს, თუ რომელი რომელს სჯობალ. და არამც თუ მასხიობები, თვით კალეკალი მასსიერ სტენებში სასუტხოვონი ეკალენ. კალეტიტებით ვალალეკალალ თვალ ეურს და ეოფალალ მალკანი მხატვრალი ტიპი ეკო. ჯერ ბერალკალი (სოს ა რომანიშვილი) ეოფალალ სიტეკვაზე რომ „ჭო, მორთალია“ და „ერა არ შეიძალებს“ კალაძალ. ან და ჯერ მეკალალი (კ. ითრალნიშვილი,) ოდ ნიკოსთან ეასასალალალ რომ ემზალალ და „ითრეკალ“. ეოფალალ მალკანა სასუტხოვალ დალკალიტა ბრბო, მისი ზრა, მისი მსჯალობა, ისე რომ სრულ სინამდვილეს კვალალკენალნ, მეკალრალ ეკერალეკალალ. კანსიკეკორებით ალსანიშნავია ბერეკ ჯი მოქმედების მხატვრული მხარე. აქვე სასკალრალ ვსთვალ მოვასსენალოთ, რომ ალალი დეკორაციები ეკო (მთელი ცა), რაც სრულს ალეეზალს ქმნალ

მაკრამ ამ სასუტხოვო წარმალალკენს მაინც ალალ თავისი ნაკალი. ამ ნაკალის ჩვენებაც ალეცალალებალა, რომ შემალეკისთვის ესეც თავალნ იქნეს ალალალებული. ჯერ ალარეკალალსალ ეოფალალა უნდა ალანიშნალ ის, რომ სასალზე მეტი მოუსალ სასზოკალალებს დალანი, რამაც ალალ ჩრალალი მიალეენა მასხიობთა ენერგიულ მეშალბას. ეს ძალალ სულთამხეკალალ ჩვენი სტენის და ალრა. იკიც მოისალალ მესაძე ალართალ ერთალ თკრალეც უნდა ალალალალ. ალალ თვალ შესრულებალ ალ-ალკალერალი. ბერეკალ მოქმედებაში თენალებ. მაკრამ ერთხალალ არ ისმალ მალალ ეკალალი. ეს კი ძალალ აქარწალალებს შთაბეჭდილებას. მეორე მოქმედებაში თ—ლ ნიკოს სასასალალ ეკერ ეოფ ნამალალი, ტიპიური. ეზო ისე-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თი ბატონი იყო, რომ, როგორც ქართველები იტყვიან, თავი კუდს ვერ მოაქნევდა. სახლიც ორ-ორი ოთახი მაინც უნდა ყოფილიყო თითო სართულში, ორივ, მგონია, მთელ ქართველებსთან ერც ერთი თავადიშვილი არ სცხოვრობდეს ერთ ოთახში. ამასთანავე კიდელს იქით სოფელი ისევე მოსწონდა, როგორც საქონს დუქნის იქით. აქ კი ტოტს ტვლიდებენ უნდა მაშხალრიყო უკანა დეკორაცია ტოტთი ერთ, ან მეორე მხარეს უნდა ყოფილიყო უკან გაწეული, რადგან საქონს დუქანი და თ-დ ხეკონ სახლი ერთ ადგილს ვერ იდგმებოდენ. სხვა და სხვა ადგილებიდან კი, სურათი ერთნაირად ვერ გაშორნდება. ბოქაულ (ი ზარდადიშვილი) რომ გაშოვიდა სცენაზე, ქანდარიდან ერთმა ჯგუფმა დაიძახა „ეგაა ზარდადიშვილი-ო“, მიაყოლა ტაში და... ამაზე ბ-ნმა ზარდადიშვილმაც ოვის დაკვრით უპასუხა, ისე, რა-გორც ოპერეტებია ხოდმე! ბ-ს ზარდადიშვილს ადგა დაკვეწედა, რომ იმ დროს იგი მხოლოდ ბოქაული იყო, ცხოვრებიდან ამოგლეჯილი ხატები და არა. ზარდადიშვილი!

ასეთი იყო ქართული სცენა კვირას, 21 ენკენისთვეს. ჩვენმა რეჟისორ-მსახიობებმა ნოდად დაგვიმტკიცეს, რომ ჩვენი თეატრი უკვე გაშოფხიზლებულია, რომ ჩვენტ შეგვეძლებია თეატრის მხატვრულ ემოციათა წყარად გადექცევა, რომ „მოძრობა და მხოდოდ მოძრობა არის სიცოცხლის მიმტანი“, ხოდო რას იტყვიან შემდეგ... დაუცდოთ

ვახტანგ კოტეტიშვილი

ქართული სეზონი ქუთაისში

18 ენკენისთვეს 1914 წ,

„ღალატი“ დრ. სუმბათაშვილს.

ქუთაისში ქართული სეზონი 18 ენკენისთვეს „ღალატით“ დაიყრო. ყველას დიდი იმედი გვქონდა, რადგანაც დასი საუცხოო ძალებისაგან იყო შემდგარი, ეს წარმოდგენა არ დაემსგავსებოდა სხვებს, რომელიც გვინახავს ერთის მხრით გამართლდა მოლოდინი, მაგრამ მეორეს მხრით კი ძლიერ გულნაკლული დავრჩით საერთოდ ჩვენს სცენას დღემდე დასჩემდა ერთი არა სასურველი სენი: ძლიერ პატარა ყურადღებას აქცევენ პიესის წვრილმანებს, რომლისაგან საერთო შთაბეჭდილება სდგება ხოლმე. მაგალითად მასიური სცენები სულ ყოველთვის კოპლობს ქართულ სცენაზე, კოსტიუმებს არ აქცევენ ყურადღებას და ამის მიზეზი იყო სწორედ, რომ გაიარეს როლის ამსრულებელი ქ. ტასო აბაშიძე „ბორნიჩნაიას“ უფრო წაგავდა, ვინემ ოთარბეგის ასულს. დათოს როლის ამსრულებელს ისე ეცვა, რომ მორგეს უფრო მოგგონებდათ, ვინემ სხარტე, სიცოცხლით სავსე მეომარს. სტატისტები ხომ ყოველთვის რაღაც გამოურკვეველ ჯურის წარმომადგენლები არიან ჩვენს სცენაზე. მეტეხის აფეთქება გამოურკვეველი მანქანებით მოხდა უნდა აფეთქდეს თოფ-წამლის საწყობი, ამას ალი უნდა მოჰყვეს, მაგრამ ასე არ მომხდარა: ალბად უკვამლო წამალი თუ იხმარეს, მაგრამ იმ დროს ასეთი წამალი არ ყოფილა.

ცალკე ამსრულებლებზე ბევრი არაფერი ითქმის. ოთარბეგი (გუნია) ყოველთვის კარგად ასრულებდა თავის როლს და ახლაც, განსაკუთრებით მეორე მოქმედებიდან, საუცხოოდ ხატავდა ოთარბეგის სულისკვეთებას; ზეინაბი (დავითაშვილის ასული) განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევდა თავისი საჭრიანი თამაშობით. ამას ხელს უწყობდა დიდის გემოვნებით შეკერილი კოსტიუმი, რომელიც ხშირი არაა ჩვენს სცენაზე ჩვეულებრივი ანანია იყო ბ. იშხნელი. ბესოს (გელოვანი) ნასახი არსად სჩანდა. რუქაია (მდივნის ასული) მკაფიოდ იყო გამოსახული და საუკეთესო რუქაია იქნებოდა იგი, რომ უფრო თავისუფლად ეგრძნო თავი სცენაზე. სულეიმან ხანის როლს ბ. შალიკაშვილი თამაშობდა და სჯობდა კი არც ეთამაშა. ასეთი როლები არ არის ბ შალიკაშვილის ამბლუა. ის მრისხანება, ქედუდრეკლობა, გულზვიადობა რომელიც ახასიათებს სულეიმანს, გაქრა შალიკაშვილის ხელში და ლომგული სარდალი ჩვრად ქცეული დაგვანახა. ისახარი ვერ იყო თავის ალაგას დათოსა და ერეკლეს არა უშავდა რა, რომ დათო უკედ ყოფილიყო ჩაცმული, როგორც ვთქვი, ერეკლემ (მგალობლიშვილი) ჰ ოლოდინს გადააჭარბა თუმცა მგალობლიშვილი ყოველთვის ერთი და იგივეა სცენაზე, მაგრამ ერეკლეს როლში 18 ენკ ეტყობა ძლიერ ცდილა და ეს უხერხული როლი ჩინებულად ჩაატარა.

ზევით დასახელებულ ნაკლის მიუხედავად, საერთო შთაბეჭდილება დიდი იყო ხალხი, მოლოდინის წინააღმდეგ, ცოტა დაესწრო, არ ვიცი ცუდ ამინდს მივაწერო თუ უკეთესს.

L' ami.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წვრილი ამბები

სამშობლოში

დაიწვა ქართული თეატრი. ზარალი ნახევარ მილიონამდეა. დაწვრილებით შემდეგ.

ქუთაისის თეატრში წარმოდგენილ იქმნა „დონ-კარლოსი", „მამა". ხალხი ბევრი დაესწრო. რეცენზიას მომავალ კვირას მოვათავსებთ.

ბაქოს დასმა შ. დადიანის რეჟისორობით სეზონი კვირას, 21 ენკენ., „სამშობლო"-თი დაიწყო. დიდძალი ხალხი ესწრო. რეცენზიას მომავალ კვირას დავბეჭდავთ.

შ. შარაშიძის პიესა „ავგაროზი" წარმოდგენის ნება დართო მეფის მოადგილის სამმართველომ.

ნოქართა კლუბში გასულ ორშაბათს წარმოდგენილ იქმნა ვ. გუნიას „სიძე-სიმამრი"

ნაძალადევში გასულ შაბათს წარმოადგინეს „ორი გმირი", ვ. გუნიასი.

ქუთაისის დასის სურათები ამ ნომერში ვეღარ იბეჭდება, რადგან მომზადებული კლიშეები ცეცხლმა შთანთქა.

ავლაბრის სახალხო წარმოდგენების მმართველ წრის საზოგადო კრება შესდგა გასულ კვირას, 21 ენკენ. კრებამ მოიწონა გამგეობის განვლილი ნამოქმედარი და შემოსავალ-გასავლის შესამოწმებლად ამოარჩია საგანგებო კომისია. ამავე კრებამ აირჩია გამგეობა: აბაშიძე მიხ., ბასილაშვილი (ერთხმად) გოჩიტაშვილი გ., კორძაია ალ., ნასიძე თ. (ერთხმად), სცენისმოყვარეთაგან—ბეს. მაისურაძე და ა. თავდგირიძე.

შ. არაგვისპირელს, ჩვენს სახელგანთქმულ და ნიჭიერ მწერალს, წელს, ენკენისთვეში 25 წელი შეუსრულდა სამწერლო მოღვაწეობისა.

მგოსანი სანდრო შანშიაშვილი გასულ კვირას კახეთს (ქიზიყს) გაემგზავრა, სადაც აპირებს ხელი მოჰკიდოს დიდ ლიტერატურულ შრომას. ამ ჟამად ფილოსოფიურ წერილებს ათავსებს „ხმა კახეთისა"-ში.

ამ მოკლე ხანში ცალკე წიგნად გამოვა სანდრო შანშიაშვილის დაუბეჭდავ ლექსთა კრებული.

დავ. კილოსანიძე სწერს დიდ ისტორიულ მოთხრობას ეგვიპტელთა ცხოვრებიდან, სახელად „დიდის ქურუმის მწერალი".

სახალხო სახლში შაბათს, 20 ენკენ. კ. შათირიშვილის რეჟისორობით წარმოდგენილ იქმნა „მეფე".

„მსხვერპლის" წარმოდგენას ქართულ თეატრში 21 ენკენ. დიდძალი ხალხი და მოწაფეობა დაესწრო. უადგილობისა გამო ბევრი უკან დაბრუნდა. დამსწრეთა შორის, პარტერშიაც-კი, შევნიშნეთ გლეხობა და წვრილი ვაჭარნი. პიესას მოკლე ხანში გაიმეორებენ.

ექ.ნ. მელიქიშვილმა თავის საავადმყოფოში სამი საწოლი დაუთმო ომიანობისაგან დაზარალებულთა კომიტეტს დაჭრილთათვის, და ხუთმეტის დათმობაც აღუთქვა.

შიო დავიდოვმა დასწერა ახალი ორიგინალური დრამა „ფრნაოზ არმაზელი", წარსული მოძრაობიდან. პიესა წარმოსადგენად უკვე ნება დართულია.

რუსთა შორის

მწერალმა ლეონიდ ანდრეევმა დასწერა ახალი პიესა „მეფე, კანონი და თავისუფლება". პიესაში აღწერილია ბელგიელთა ბრძოლის სურათი, მომქმედ პირებად გამოყვანილია სახელგანთქმული მწერალი, ბრძოლის ველზე გასული, მინისტრი ომიანობის გამო ხალხიდან გაყვანილი, ახალგაზდა აფიცერი, რომლის წინ პატივისცემით მუხლს იდრეკენ მინისტრი და მოხუცი გენერალი. პიესაში გამოყვანილია აგრეთვე გერმანელთა შტაბის წარმომადგენელი, ლაშქრის მთავარსარდალი—რკინაკაცი; მოქმედება სწარმოებს ომის გაჩაღების დროს. გაზეთების ცნობით, პიესა უკვე წაუკითხნიათ მწიგნობარ-ხელოვანთა წრეში, და ძლიერაც მოსწონებიათ, როგორც აღმაფრთოვანებელი, კეთილ-შობილიური სულისკვეთებით სრული. პიესა წარმოსადგენად ჯერ ნება-დართული არ არის, მაგრამ ჩქარა კი დაიბეჭდება.

ომიანობამ შემოქმედობა გამოიწვია,—ახალ ნაწარმოებთ სწერენ: ს. ვ. რახმანინოვი—„დიდი ომიანობა"-ს, ც. ა. კიუი—სადღესასწაულო შესხმას „ჩვენთან არს ღმერთი!", ა. ნ. სკრიაბინი—სიმფონიას „სლავიანთა აღდგომა"-ს, მ. მ. იპოლიტ-ივანოვი—„სამხედრო რაპსოდიას".

სამხატვრო თეატრმა მოსკოვს ვარიგინის სახლში საუცხოვო საავადმყოფო მოაწყო ომში დაჭრილთათვის.

მწერალ-მხატვარ და მსახიობთა წრემ, აკადემიკოს ი. ა. ბუნინის მესვეურობით, განიზრახა რუსეთისა და ევროპის საზოგადოებრივ აზრს მოუწოდოს, გერმანელთა საქციელის (ხელოვნების საუკეთესო ძეგლთა მოსპობის) გამო წინააღმდეგობის გამოსაცხადებლად.

რუსი მსახიობნი საიმპ. თეატრთა გამგეობას, სთხოვენ სცენაზე ნემეცური გვარები რუსულით შესცვალეთო. როგორც ისმის, მსახიობთა მოთხოვნილება დაკმაყოფილებულ იქნება.

ანტრეპრენიორთა კავშირი სდგება იმ განზრახვით, რომ მსახიობთ მოსთხოვოს—ჯამაგირები დაიკლონ და ცუდი შემოსავლების დროს ანტრეპრიზას შეეძლოს ამხანაგობად გადიქცეს.

საზღვარგარეთიდან თანდათან ბრუნდებიან ომიანობის გამო იქ „ტყვედ" დარჩენილნი მსახიობნი, მწერალნი და სხ.

გარდაიცვალა შესანიშნავი დედა, ა. ნ. ნემიროვიჩ-დანჩენკოსი, რომელმაც რუსეთის სცენასა და მწერლობას რამდენიმე საუკეთესო შვილი გაუზარდა.

უცხოთა შორის

რეიმსის ღვთისმშობლის ტაძრის დანგრევამ გერმანელთა მიერ, დიდი აღშფოთება გამოიწვია ხელოვნებისა და მწერლობის მოღვაწე-მსახურთა შორის.

რიჰარდ შტრაუსი, გერმანელთა სახელგანთქმული კომპოზიტორი, როგორც რუსული გაზეთები გადმოგვცემენ, თანამემამულეთ მოღალატედ გამოუცხადებიათ და სამეფო საოპერო თეატრიდან გაუდევნიათ, რადგან შტრაუსმა აშკარად დაჰგმო ნემეცთა ბოიკოტი ევროპიულ მუსიკის წინააღმდეგ.

სარა ბერნარი და იზადორა დუნკანი მოწყალების დებად ჩაეწერნენ, პარიზის საავადმყოფოებში მუშაობენ და ომში დაჭრილთ უვლიან.

მომღერალი ქალი ლინა კავალიერი ბრძოლის ველზე გავიდა მოწყალების დად.

მომავალ კვირის ნომერში დაიბეჭდება კ. ფოცხვერაშვილის **„აშენდა საქართველო"**

(წ.—29)

ექ. ვასტანგ ლამბაშიძის

სანატორიუმი

პატარა-ცემში, ბაკურიანის გზაზე

ქალ-ვაჟთათვის 8—15 წლამდე

დაწვრილებით პირობები მსურველთ გაგზავნებათ ფოსტით მოთხოვნილებისათანავე.

მისამართი: თბილისი ექ. ვ. ლამბაშიძეს ვარდისუბნის ქუჩ. № 9. (წ.)

ექიმები:

ა. ო. იაშვილი

(თბილისი საქალაქო 1-ლი ნაწილის მკურნალი)

შინაგან ავადმყოფობათა.

დილით 8—10 ს., საღამოთი 5—7 ს.

წყნეთის ქ., № 19.

კბილისა ალ. სოლოღაშვილი

იღებს ავადმყოფებს

დილით 9—2 სთ., საღამოს 5—7 სთ.

ბოლოვინის პრ., № 12.

ვ. დ. ლამბაშიძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობისა.

ვარდის უბნის ქ. № 9.

ნ. ე. თიკანაძე

(თბილისის საქალაქო მკურნალი)

შინაგან სნეულებათა

დილით 12—1 ს., საღამოთი 5—5 ს.

კიროვნი ქ. № 18

შ. ა. მიქელაძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობათა.

საღამოთი 6—7 ს.

მიხეილის პროსპ. № 117. ტელეფ. 8—16.

გ. ფ. ნათიშვილი

კანისა, ვენერიული და სიფილისისა.

დილით 11½—1 ს., საღამოთი 6—7 ს.

მონუმენტის ქუჩ. № 5. ტელეფ. 4—87.

იოსებ ობოლაშვილის გამოცემა № 51

სინათლე ზღაპარი-ფეერია 3 მ. და 7 ს. ი. ბედევანიშვილისა, ავტორის მოკლე ბიოგრაფიით, სურათებით და ექვსი ნახატით. ფ. 30 კ. ათობლივ და ასობლივ ნადდზე ეიდველთ თითო წიგნი დაეთმობა 22 კ. ფასდადებითაც გაიგზავნება.

მისამართი: Тифлисъ, ред. „Театри да Цховреба"—Іосифу Имедашвили.

(10—9)

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘ

ლექსები, სცენები და მოთხრობები

ა. მ. ახნაზაროვისა

ავტორის პორტრეტით, კრი[illegible] წერილით და სხვა [illegible] ფ. 60 კ. საწყობი [illegible] ქ., № 5, [illegible] მოვაკრეებს [illegible] % დაეთმობა.

(5—9)

22 აგვისტ. გამოდის ყოველ[illegible]

საპოლიტ. და სალიტ. გაზეთი

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲖᲠᲘ

გაზეთი ღირს: 1 წლით—7 მ., 6 თვით—4 მ. 3 თვით—2 მ. 50 კ., 1 თვით თბ.—80 თბ. გარეთ—90 კ. საზღვარ გარეთ—ორჯერ მეტი.

კანტორის ადრესი: Тифлисъ, Орбеліановская ул. № 36

ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Теофилу Марковичу Кекелидзе. Тифлисъ, Орбеліановская ул., № 36.

სხვა ადრესით ფულს რედ. ვერი მიიღებს

რედაქციის კან. პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება დილ. 12—1 ს., საღ. 5—6 ს.

ᲨᲠᲝᲛᲐ

სალიტ.-საპოლ. და ეკონომიური გაზეთი გამოდის ორშაბათობით.

რედაქცია: გიმნაზიის ქ., ბ. ფერაძის და ნ. ყარნაუხოვის სტამბის სადგომში.

ᲦᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘ: წლით—2 მ. 50 კ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ., თვით—25 კ., ცალკე ნომერი 5 კ., საზღვარ გარედ ორჯერ მეტი. ფული და წერილები მიიღება: Кутаисъ, ред. еженед. груз. газеты „Шрома"

„სორაპანი"-ს გამოსცემს

დაბეჭდა ქუთაისი ელექტრო ბეჭდავ. ტიპოგრაფია

ᲛᲔᲓᲔᲒᲠᲘᲚᲘ Ი. ᲒᲝᲛᲔᲚᲐᲣᲠᲘᲡ ᲛᲘᲔᲠ, ᲜᲐᲬ. I

ფასი 80 კ.

სტამბა „სორაპანი"

Типографія „Сорапань"

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ომში დაჭ-
და მოკ-

რილნი
ლულნი

კაპიტანი ნ. იმნაძე
(მოკლული)

კაპიტანი ა. კ ჭიჭინაძე
მოკლული)

პორუჩ. ა. კ. ფარესიშვილი
(დაჭრილი)

პორუჩ. ა. რ. მიქელაძე
(დაჭრილი)

შტაბ.-როტ. მ. ე. კვინიხიძე

სურათი ზღვის პირას

მზისა ჩასვლისას ვიდექ ზღვის პირას,
სევდა-ნაღველით გადავყურებდი...
მაგრამ კაეშანს შუა მიყოფდა,
რა სატრფოს სახეს მასში ვხედამდი.

მზე ჩადიოდა... ზღვას ჰშორდებოდა...
და ზღვასაც სახე მთლად ეცვლებოდა,
მეც ავქვითინდი და ზღვისა ტალღებს
ჩემი ცრემლები უერთდებოდა.

მტირალა ტირიფი